Kis- és közepes vállalkozások helye és szerepe Románia gazdaságában

BIRTALAN ÁKOS

Általános keret

Szakember és laikus polgár is különösebb nehézség nélkül emlékezhet arra, hogy a XX. század nyolcvanas éveiben Románia gazdaságpolitikáját és cselekvését, ellentétben Közép- és Kelet-Európa (KKE) más szocialista országával, egyre erőteljesebb pártállami központosítás, mindenfajta magánkezdeményezés csírában történő elfojtása, a piac, a tulajdon pozitív jellemzőinek tagadása, gazdasági elzárkózás, a világgazdasági folyamatokból való tudatos és/vagy kényszerű kimaradás jellemezte. Így, az 1989/1990-es politikai fordulat a romániai gazdaságvezetés számára tömérdek kérdés megfogalmazását és megoldási alternatívájának megtalálását, azok alkalmazásának útjait nyitotta meg.

Általánosítva azt mondhatjuk, hogy a nagy feladat egy addig zárt gazdasági rendszer nyitási kísérletének megpróbálása, a nemzetközi gazdasági-pénzügyi folyamatokhoz való (vissza)kapcsolása jelentette. Több vonatkozásban azt is mondhatjuk, hogy akárcsak 120-130 évvel korábban, a XIX. század második felében, alapvetően egy gazdasági modernizációs kísérletet kellett újra megpróbálni, részben önerőből, másrészt pedig úgy, hogy Nyugat-Európa a Maastricht-i Szerződésben (1992) egyszerre kínált lehetőséget és kihívást, felcsillantva a nyugat-európai gazdasági integráció távlatát KKE országainak gazdasága vagy inkább gazdasági szereplői számára.

Alapvető módszertani, de egyben meghatározó tartalmi kihatással bíró kérdésnek bizonyult az átmenet ütemének fokozatos vagy sokk-típusú megvalósítási alternatívái közüli választás is. Románia, némi kezdeti ingadozás, bizonytalankodás után a lassú és „fájdalommentesnek hitt” változat mellett tört pálcát, amely módszertől gyakorlatilag az egész évtized folyamán lényegében nem távolodott el, nem közeledett a másik felé, sőt még az általa elfogadott ütemtől is lemaradt.

Ilyen általános gazdaságpolitikai feltételrendszer közepette, mondhatni viszonylag hamar született meg azon döntés, amely az egyéni vagy társulási alapon szerveződő gazdasági magánvállalkozások engedélyezését, szabályozását jelentette 1990 tavaszán, majd az év végére a társasági törvény, amely a gazdasági társaságok szervezése és működése területén megfelelő jogi formákat vezetett be.

Makrogazdasági szinten ugyancsak dilemmát jelentett, és sok esetben ma is azt jelent, az állam gazdasági szerepvállalásának kérdése, annak milyensége és mélysége. Nyitott kérdés maradt, tíz év gyakorlat ellenére, hogy az állam (annak intézményei) a gazdasági átmenet irányítója és szereplője is legyen, vagy csak ott avatkozzon be a gazdasági folyamatokba, ahol a piac (még) nem működik, vagy nem képes bizonyos helyzeteket megoldani. Ez utóbbi esetben további kérdés, hogy mi az állami feladat – a megoldási keret létrehozása vagy a források újraelosztása is, avagy mindkettő, bizonyos mértékben.

Az alakuló magánszféra érdekében és abban a kis- és közepes vállalkozások (KKV) viszonylatában, a gazdaságpolitika befolyásolására kétfajta lobbi indult. Az egyik a különböző kedvezmények megadását szorgalmazta (adóztatás, hitelezés stb.), míg a másik az általános gazdasági helyzet javítását, a makrogazdasági stabilizációt sürgette, mondván, hogy enélkül a tartós fejlesztés esélyei törékenyek, sőt nem lehet vagy nagyon nehéz valósan minősíteni akár bizonyos kedvezmények közép- vagy hosszú távú hatását.

Kis- és közepes vállalkozások tevékenysége

A KKV fogalmát használjuk, de mögötte gyakorlatilag három szintet különböztetünk meg, éspedig: mikrovállalkozás, kis- és közepes vállalkozás. Mint ismeretes, a jelenlegi romániai jogszabályok szerint (részben igazodva az Európai Unió idevágó rendelkezéseihez) a legtöbb 9 főt foglalkoztató vállalkozás és amelynek éves összbevétele nem haladja meg a 8 millió euróval egyenértékű szintet, mikrovállalkozásnak minősül, amely kategória azonban nem foglalja magába az egyéni, illetve családi vállalkozásokat; 10-49 főt foglalkoztató vállalatok a kis-, míg az 50-249 főt foglalkoztatók a közepes vállalatok csoportjába tartoznak, e két utóbbi esetben is érvényes az éves forgalom felső korlátjaként megállapított összeg. Mondhatni természetes, hogy amikor adatokat elemzünk, akkor csak azon vállalkozások tevékenységét vizsgáljuk, amelyek éves zárómérleget készítettek. Ebből adódik az a lényeges eltérés, mely szerint 1999-ben a bejegyzett kis- és közepes méretű gazdasági társaságok közül (622,3 ezer) csak 63,4% (394,5 ezer) nyújtotta be zárómérlegét, megjegyzendő, hogy a korábbi években sem volt lényegesen eltérő a helyzet.

Azon vállalkozások, amelyeket aktívnak, azaz működőknek minősítünk Románia gazdaságához, néhány mutatót figyelembe véve, a következőképpen kapcsolódtak (1999):

A KKV részvétele Románia gazdaságában

1. sz. táblázat

Sorszám	Mutató	Részarány (%)
1.	Zárómérleget letett gazdasági társaságok	97,7
2.	Alkalmazottak száma	40,2
3.	Béralap	27,1
4.	Éves összbevétel (forgalom)	44,1
5.	Bruttó profit (adózás előtti)	45,9
6.	Bruttó veszteség	35,5
7.	Nettó profit (tiszta jövedelem)	47,0
8.	Aktívumok	26,9
9.	Fejlesztési alap (felhasznált)	42,5
10.	Hitel (felvett)	30,9
11.	Exportjövedelem	4,8
12.	Bruttó hozzáadott érték	30,4

Mindenfajta tévhit vagy félinformáció ellenére, az évente alakult KKV száma 32-47 ezer körül mozgott (1996 és 1999 között), a megszűnteké pedig 2,5-3,3 ezer között. Ennek eredményeként, 1999-ben, a 622 326 KKV-ból 32 723 az illető évben alakult, míg 3 293 megszűnt.

A KKV kapcsolódását a gazdaság egészéhez ágazati bontásban vizsgálva, az alábbi táblázat adatait használhatjuk:

A KKV gazdasági ágazatok és nagyság szerinti bontása (%)

2. sz. táblázat

Sor-szám	Ágazat	Részarány (%)			ebből:
			mikro	kis	közepes
1.	Ipar	10,9	79,9	15,8	4,3
2.	Mezőgazdaság	1,8	74,1	17,1	8,8
3.	Építkezések	2,7	71,5	20,5	8,0
4.	Kereskedelem	66,9	96,1	3,5	0,4
5.	Turizmus	0,5	81,5	12,1	5,4
6.	Szállítások	2,7	91,9	5,0	3,0
7.	Szolgáltatások	14,5	94,3	4,7	1,0
	Összesen / átlag:	100,0	92,8	5,8	1,4

A fentiekből könnyen megállapítható, hogy a KKV nagyság szerinti bontásában a mikrovállalkozások részaránya döntően magas, súlyozott átlagot számítva közel 93%! Természetesnek mondható, hogy az építkezések, mezőgazdaság, ipar területén a mikrovállalkozások részaránya alacsonyabb az átlagnál, de az is megállapítható, hogy az első két esetben e részarány növekvő tendenciát mutat.

Az ágazati szempont szerinti csoportosítás és elemzés mellett nem érdektelen a KKV helyzetének területi bontásban való tanulmányozása, amelyet az ún. fejlesztési régiók szerint lehet elvégezni. Ennek alapján az alábbi helyzetkép volt érvényes 1999-re:

A KKV fejlesztési régiók szerinti megoszlása (%)

3. sz. táblázat

Sorszám	Fejlesztési régió	KKV aránya			
		ebből:	mikro	kis	közepes
1.	Északkelet	11,6	11,5	13,0	13,6
2.	Délkelet	13,5	13,6	11,8	13,5
3.	Dél	12,1	12,1	11,0	12,8
4.	Délnyugat	9,8	9,9	7,4	8,1
5.	Nyugat	8,0	7,9	9,7	9,0
6.	Északnyugat	13,4	13,4	14,2	12,0
7.	Közép	11,7	11,6	13,6	12,6
8.	Bukarest	19,9	20,0	19,1	18,5

Ágazati, területi megközelítés mellett a KKV elemzésének meghatározó jellemzője lehet a tulajdonforma szerinti vizsgálat. Ebből a szempontból magántulajdonú, többségi állami tulajdonú, illetve vegyes tulajdonú (magán + állami) KKV-t különböztetünk meg, amelyek 1999-ben az alábbi helyzetképet mutatták:

A KKV tulajdonforma szerinti megoszlása (%)

4. sz. táblázat

Sorszám	Tulajdonforma	KKV aránya			
		ebből:	mikro	kis	közepes
1.	Magán	98,7	99,7	95,6	75,1
2.	Állami	0,1	0,1	1,1	5,9
3.	Vegyes (M + Á)	0,2	0,2	3,3	19,0

A KKV tulajdonforma és tőke szerinti megoszlása (%)

5. sz. táblázat

Ssz.	Tulajdonforma	mikro	kis	közepes
1.	Magán	93,4	5,6	1,0
2.	Állami	26,1	33,6	40,3
3.	Vegyes (M + Á)	27,3	30,9	41,8
	KKV átlag:	92,9	5,8	1,3

Egyértelműen látható a magántulajdon-forma meghatározó nagysága, mind a mikro- és kis-, mind pedig a közepes vállalkozások esetében. Azt is meg kell jegyeznünk, hogy az utóbbi években lényegesen (20% pont körül) növekedett a közepes vállalkozások csoportjában a magántulajdon aránya, természetesen, a vegyes és az állami tulajdon csökkenése következtében. A tulajdon és tőke szerinti megoszlást vizsgálva, annak ellenére, hogy az állami és a vegyes tulajdonformák esetében a tőkeelosztás gyakorlatilag kiegyensúlyozott, figyelembe véve a mikrovállalkozások számbeli arányát, így a súlyozott átlagot számítva továbbra is meghatározó ezek tőkeereje is.

Románia gazdaságában a KKV által betöltött hely és játszott szerep minőségi elemzése céljából az eddig ismertetett helyzetképet a következőkben néhány reprezentatív mutató segítségével egészítjük ki. Ilyen összefüggésben, a KKV alkalmazottként foglalkoztatott munkaerőre, annak bérezésére vonatkozó adatokat az alábbi táblázatban ismertetjük:

A KKV alkalmazottainak és bérköltségének helyzete (%, 1999)

6. sz. táblázat

Ssz. Ágazatból	Nemzetgazd.		Mikro		Kis		Közepes	
összesen	összből							
	Munka	Bér-	Merő	Bér-	Merő	Bér-	Merő	Bér-
	erő	alap		alap		alap		alap
1. Ipar	26,2	16,8	19,5	10,5	32,9	31,1	47,5	58,3
2. Mezőgazdaság	63,1	59,1	12,2	7,6	25,0	23,5	62,8	68,9
3. Építkezések	51,4	44,2	11,8	6,7	30,0	28,3	58,2	65,1
4. Kereskedelem	73,5	73,2	63,6	39,3	23,5	35,6	12,9	25,2
5. Turizmus	62,6	53,0	16,1	13,5	23,4	22,1	60,5	64,4
6. Szállítások	25,6	15,9	25,8	10,7	18,6	18,7	55,6	70,6
7. Szolgáltatások	49,6	37,9	44,6	21,6	24,7	34,2	30,7	44,2
KKV-átlag:	40,2	27,1	x	x	x	x	x	x

A fenti adatok arra engednek következtetni, hogy a KKV-ban alkalmazottként foglalkoztatottak számaránya és a kapcsolódó élőmunkára fordított bérköltség teherrésze között meghatározó különbség, mondhatni szakadék van, ugyanis nemzetgazdasági szinten, a 40,2% alkalmazotti arányhoz csak 27,1% bérköltségarány csatolódik. Mindez ágazati szinten is teljesen érvényes, hiszen foglalkoztatottak, és bérköltségük arányának különbsége 0,3–11,7% pontig terjed. Annak ellenére, hogy a jelen tanulmánynak a KKV általános helyzetképének a bemutatása és nem részletes elemzése, annak mélyítése a célja, mégis feltevődik az a jogos kérdés, hogy vajon a KKV alkalmaznak-e olyan bérpolitikát, amelynek következménye az alulfizetett munkaerő, vagy a nagy állami tulajdonú társaságok méretezik túl bérköltségeiket, az utóbbiak esetében aktív vagy latens szakszervezeti jelenléttel számolva.

Bármely vállalkozás, így a KKV fejlődése számára is meghatározó lehet saját forrásainak a felhasználása, illetve külső forrásoknak, hiteleknek a bevonása fejlesztési elképzeléseik finanszírozása céljából. Ágazati bontásban vizsgálva a KKV részarányát a gazdasági társaságok összességéhez viszonyítva, a felhasznált fejlesztési alap, illetve a felhasznált hitelek vonatkozásában, 1999-re az alábbi képet kapjuk:

A KKV részaránya a fejlesztési alapban, illetve a felhasznált hitelekben (%)

7. sz. táblázat

Ssz.	Ágazat	Fejlesztési alap	Hitelek
1.	Ipar	35,3	20,7
2.	Mezőgazdaság	64,5	63,6
3.	Építkezések	60,7	62,2
4.	Kereskedelem	68,0	69,9
5.	Turizmus	68,2	15,3
6.	Szállítások	9,9	9,3
7.	Szolgáltatások	38,7	33,3
	KKV-átlag:	42,5	30,9

Összehasonlítva a fejlesztési alap „állagát” és a felhasznált hitelkeretből való KKV-részesedést, az átlagot tekintve az utóbbiból több mint 10% ponttal kevesebbet kapnak/használnak fel a KKV. Mindez különös súllyal jelentkezett a turizmus, az ipar és a szolgáltatások területén.

Egy olyan makrogazdasági környezetben, ahol a mozgósítható belső források (saját vagy bevont) alacsony szinten vannak, ezáltal a vállalkozások fejlesztését, stabilitását illetően fontos szerepet játszhat a külföldi működő tőke bevonása a KKV-ba.

A külföldi tőke részvétele a romániai gazdasági társaságokban, 1999

8. sz. táblázat

Ssz. Mutató	Gazd. társ.	Külföldi tőkerészvétellel	
	összesen	Vállalkozások	%
		száma	
1. Bejegyzett gt. száma	636 777	71 425	11,2
2. Zárómérleget letett gt. száma	403 912	34 704	8,6
3. Ebből, KKV:	394 472	31 376	8,0
- mikro	366 235	27 692	7,6
- kis	22 933	2 958	12,9
- közepes	5 304	726	13,7
Nagyvállalat	9 440	3 328	35,3

Szerteágazónak minősíthető képet mutat a fenti táblázat. Meglepő már az is, hogy a külföldi tőkerészvétellel alakult gazdasági társaságokból arányukat tekintve kevesebb nyújtott be zárómérleget, mint az összesített átlag. Továbbá az tapasztalható, hogy számbeli jelenlétét nézve döntően magas a külföldi tőke részvétele a mikrovállalkozásokban másokhoz viszonyítva, mégis alacsony, ha az összehasonlítást a vállalati csoporton belüli arányok között végezzük. Ebből az látható, hogy a külföldi tőke a létező és működő gazdasági társaságok közül inkább a nagyokat „kedveli” (lásd a 8. sz. táblázatot). A nagyvállalatok esetében abszolút értékben is nagyobb azoknak

a vállalatoknak a száma, amelyekben külföldi tőkerészvétel van, a kis- vagy közepes méretű vállalkozásokhoz viszonyítva.

Nem lényegtelen a külföldi működő tőke „eredetének" vizsgálata, amely az első tíz országot véve figyelembe, az alábbi képet mutatja 1999-re:

A KKV-ba bevont külföldi tőke eredete (az első 10 ország rangsora, 1999)

9. sz. táblázat

Ssz.	Ország	KKV száma	KKV részaránya	Bevont tőke (eUSD) (rangsor)	Bevont tőke, (%) az összből
1.	Németország	4 837	15,4	247 861 (1)	16,5
2.	Olaszország	3 905	12,4	177 710 (2)	11,8
3.	Kína	2 468	7,9	…	…
4.	Törökország	2 330	7,4	76 504 (5)	5,1
5.	Magyarország	1 706	5,4	40 356 (9)	2,7
6.	Szaúd-Arábia	1 612	5,1	40 278 (10)	2,7
7.	A.E.Á.	1 401	4,5	60 606 (7)	4,0
8.	Ausztria	1 106	3,5	91 430 (3)	6,1
9.	Franciaország	1 013	3,2	65 422 (6)	4,3
10.	Irak	989	3,2	…	…
	Luxemburg	…	…	103 642 (4)	6,9
	Görögország	…	…	54 814 (8)	3,6

Ez az első tíz ország a külföldi tőkerészvétellel létrejött társaságok 68,1%-át adja, ugyanakkor az ezen országokból származó tőkeapport még jelentősebb, ugyanis Kína és Irak kivételével a többiek az első 12 ország között szerepelnek ebben a vonatkozásban is. Ezekből országokból a külföldi tőke közel 90%-a származik. Gazdasági szempontból szerencsésnek minősíthető helyzet, hogy 1999-ben, a külföldi tőkerészvétellel létrejött vállalkozásoknak 44,2%-a európai uniós partnerrel, illetve 65,3%-a a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) országaiból származó partnerrel jött létre. Ez az arány még nagyobb, ha a tőkeapportot vizsgáljuk, éspedig: 60,9%, illetve 81,7%. Kevésbé kedvező, de kiegyensúlyozott a helyzet az igazán nem tőkeexportőr C. E. F. T. A.-országok és Románia viszonyában, ugyanis ezekből származik a külföldi tőkével működő cégek 6,5%-a (megjegyzendő, hogy ebből 5,4% pont Magyarország részaránya), míg az innen bejött tőke 5,4%-t jelent (magyarországi apport 2,7%), ugyanakkor kedvezőtlenebb gazdasági összefüggésekre utal az, hogy van néhány közép-keleti ország valamint Kína, amelyekből származó külföldi tőkével létrejött cégek száma jólehet jelentős, tőkeapportjuk azonban gyakorlatilag elenyésző.

Többféle következtetés vonható le az alábbi táblázat adataiból, amely a külföldi tőke ágazati orientációját a vállalkozások nagysága szerint is bemutatja, mégpedig a vállalkozások száma, valamint a tőkeapport függvényében.

A belső gazdasági helyzet sajátos értékelőjének, külső barométerének is tekinthető a külföldi tőke, annak viselkedése. Egyértelmű a romániai KKV felé irányuló külföldi tőke érdekeltsége, amely gyakorlatilag három ágazat felé orientálódik: ipar (44,9%), kereskedelem (25,5%) és szolgáltatások (21,0%). Ez a sorrend, mint ahogy az előbbi táblázat is mutatja, csak az említett három ágazaton belül változik. Ha a külföldi tőkével létrehozott KKV számát vesszük figyelembe, első a kereskedelem (66,5%), második az ipar (13,5%), amelyeket a szolgáltatások ágazata (13,3%) követi. Az is egyértelmű, hogy az ipar felé orientálódó vállalkozások számaránya lényegesen alacsonyabb, mint az azokba beáramlott tőkearány, a kereskedelem esetében a helyzet teljesen fordított állapotot mutat – magas számarány, alacsony(abb) tőkearány –, míg a szolgáltatások területén a helyzet mondhatni kiegyensúlyozott. Nem érdektelen szemügyre venni azt, hogy a KKV kategóriáján belül milyen helyzet mutatkozik. Látható, hogy a fentebb említett három ágazat kiemelt szerepe a mikro-, kis- és közepes vállalkozási méretszerkezeten belül is megmarad. Ezek keretében azonban az tapasztalható, hogy a mikrovállalkozások esetében a beáramlott külföldi tőke mondhatni kiegyensúlyozott képet mutat a három ágazat között, mindez annak ellenére, hogy a kereskedelmi jellegű vállalkozások számaránya hétszerese az iparinak, és több mint ötszöröse a szolgáltatások területén működőknek. A kisvállalkozások helyzete már utal arra a tendenciára, amely a közepes vállalkozá-

A külföldi tőke részvétele a KKV-ban (szám, tőkeapport, 1999)

10. sz. táblázat

Sor-szám	Ágazat	KKV összesen			Mikro vállalatok			Kis vállalatok			Közepes vállalatok		
			tőke	tőke		tőke	tőke		tőke	tőke		tőke	tőke
		(%)	mill. USD	(%)	(%)	mill. USD	(%)	(%)	mill. USD	(%)	(%)	mill. USD	(%)
1.	Ipar	13,5	676	44,9	10,0	175	29,2	37,9	168	43,2	47,6	334	64,3
2.	Mezőgazdaság	1,3	23,3	1,5	1,2	13,6	2,3	2,1	7,2	1,9	1,7	2,5	0,5
3.	Építkezések	2,0	50,6	3,4	1,6	26,5	4,4	4,0	9,6	2,5	8,1	14,4	2,8
4.	Kereskedelem	66,5	384	25,5	70,4	202	33,7	39,8	110	28,3	24,4	72,4	13,9
5.	Turizmus	0,8	11,9	0,8	0,7	1,7	0,3	1,1	1,4	0,3	1,2	8,9	1,7
6.	Szállítások	2,6	43,2	2,9	2,6	27,7	4,6	2,8	10,3	2,6	2,6	5,2	1,0
7.	Szolgáltatások	13,3	317	21,0	13,4	153	25,5	12,4	82,0	21,1	14,5	82,3	15,8

sok esetében már erőteljes jelenségként tapasztalható, tételesen azt, hogy a külföldi tőke részvétele egyre inkább eltolódik az ipari jellegű vállalkozások javára, ezek számaránya is megközelíti a kereskedelemben működőkét (37,9%, a 39,8%-hoz viszonyítva), majd a közepes vállalkozásoknál számarányban is több az ipari tevékenységet végző külföldi tőkével működő vállalkozás, amelyekben a tőkének is közel 2/3-a koncentrálódik.

A KKV gazdasági helyének és szerepének területi, regionális körülhatárolásakor újabb támpontot jelent a KKV-ba beáramlott külföldi tőke regionális szerkezete, illetve az egyes régiókon belüli súlya. Ennek kimutatására szolgálnak az alábbi táblázat adatai:

A KKV-ba beáramlott külföldi tőke regionális megoszlása 1999-ben

11. sz. táblázat

Ssz.	Régió	A KKV-ba beáramlott tőke részaránya (%)	A KKV-ba beáramlott tőke részaránya a régióba beáramlott tőkében (%)
1.	Északkelet	4,3	31,1
2.	Délkelet	3,5	28,5
3.	Dél	3,6	16,2
4.	Délnyugat	1,3	9,5
5.	Nyugat	11,8	49,0
6.	Északnyugat	8,3	45,7
7.	Közép	11,0	51,2
8.	Bukarest	56,3	43,5
	Összesen / átlag:	100,0	39,2

Nyilvánvaló a főváros szívóhatása, de egyben az is, hogy az ország hét fejlesztési régiója között a KKV felé irányuló külföldi tőke érdekeltsége lényegesen eltér. Az első négy régióba irányuló külföldi tőke részaránya alig haladja meg a Nyugat régió arányát, ha pedig ez utóbbit együtt vesszük az Északnyugat és Közép régióval, akkor a két régiótömb megoszlási aránya 29%, a 71%-hoz! Az is látható, hogy a KKV-ba beáramlott tőke szerepe régiókon belül is különböző súllyal jelenik meg, ilyen szempontból pedig a főváros is hátrább szorul. Meghatározó a súlya a KKV-ba bevont külföldi tőkének a három erdélyi régióban, amely 45,7-51,2% közötti volt, míg a másik négyben csak 9,5-31,1% között mozgott 1999-ben.

Amint azt a tanulmány elején is jeleztük, nem volt egyszerű és ma sem az, Románia gazdasága, annak szereplői számára a nyitás, a világgazdasági folyamatokba, gyakorlatilag a nemzetközi versenybe való bekapcsolódás. Ilyen összefüggésben ajánlatos megvizsgálni röviden a KKV-nak a külkereskedelemben betöltött helyét, elsősorban kivitelgerjesztő szerepüket. Ehhez a következő táblázat adatai nyújtanak segítséget:

A KKV helye Románia kivitelében, 1999

12. sz. táblázat

Ssz.	Mutató / Ágazat	KKV összesen	Mikro	Kis	Közepes
1.	Exportjövedelmet megvalósítók	7 041	3 344	2 418	1 279
1.1.	KKV belső bontásban (%)	100,0	47,5	34,3	18,2
2.	Exportjövedelem (mld. lej)	5 751,7	894,4	2 294,8	2 562,5
2.1.	KKV belső bontásban (%)	100,0	15,6	39,9	44,5
2.2.	Exportjövedelem (mill. USD)	375,1	58,3	149,7	167,1
3.	Exportáló KKV/Összes KKV (%)	1,8	x	x	x
4.	Exportáló KKV/ Összes exportáló vállalat (%)	32,1	x	x	x
5.	KKV aránya az export összjövedelemben	4,8	x	x	x
6.	KKV exportjövedelme ágazati bontásban:				
6.1.	Ipar	35,6	11,6	28,1	35,6
6.2.	Mezőgazdaság	2,8	1,8	2,9	2,8
6.3.	Építkezések	2,0	0,5	0,9	2,0
6.4.	Kereskedelem	40,0	70,6	51,5	40,0
6.5.	Turizmus	1,3	0,8	1,5	1,3
6.6.	Szállítások	6,4	8,4	4,4	6,4
6.7.	Szolgáltatások	12,0	6,3	10,6	12,0

Könnyen megállapítható, hogy nagyon alacsony azon KKV számaránya, az összes KKV számában, amelyek exporttevékenységet folytattak 1999-ben (1,8%!). Ebből a helyzetből pedig szinte természetesen következik, hogy az össz-exportjövedelemből csak 4,8%, abszolút értékben 375,1 millió USD az, amelyet a KKV valósítottak meg. Továbbá az is látható, hogy fordított irányú viszony van a vállalkozások nagyságrendi kategóriánkénti száma és a megvalósított exportjövedelem között. Míg a 3 344 mikrovállalkozás 58,3 millió USD, addig, az 1 279 közepes vállalkozás 167,1 millió USD értéket mondhat magáénak. Hasonló jelenség tapasztalható, ha az ágazati helyzetképet vizsgáljuk, tételesen az ipar és a szolgáltatások esetében, míg a kereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozások, azok nagyságával fordított arányú exportjövedelem nagyságot valósítottak meg. Továbbra is érzékelhető a három „húzó ágazat" kiemelt helye, szerepe, amelyekhez az exportjövedelmet megvalósító KKV-nak több mint 87%-a tartozott 1999-ben. Ágazati különbségek mellett, az exportot generáló KKV esetében, lényeges regionális különbségek is kimutathatók. Ez a helyzet azzal jellemezhető, hogy a Közép, Északnyugat és Nyugat régió együtt 40,8%-ot jelentett az exportjövedelmet megvalósító KKV-ból, Bukarest 36%-ot, míg a másik négy régió együtt mindössze egy negyed részt tudhat magának. A KKV külkereskedelmi kapcsolatának másik vetületére, a KKV importrészesedésére vonatkozó adatok 1999-re azt mutatják, hogy azon vállalkozások közül, amelyek behozatalt eszközöltek, közel 2/3 (73%) KKV volt, az őket illető behozatal összege pedig 22,3%, abszolút értékben 2 142 millió USD. Összehasonlítva a kiviteli és behozatali tevékenységben való részvétel arányát – 4,8%, a 22,3%-hoz – első látásra következtetésként levonható, hogy a KKV devizaelszívók, és nem termelők, helyzet, amely alaposabb elemzés után lehetséges, hogy árnyalható.